

Рис. 1. Модель роботи електроводонагрівника в програмному середовищі Labview.

Отже, вирішення завдань щодо підготовки майбутніх фахівців електротехнічного профілю в агротехнічному закладі вищої освіти з високою професійною компетентністю залежить від проектування результативної складової освітнього процесу.

Література

1. Пометун О. Компетентнісний підхід – найважливіший орієнтир розвитку сучасної освіти. *Рідна школа*. 2005. № 1 (900). С.65–69.

УДК 372.862:378.046.4(043)

Колодійчук О. Я.

кандидат педагогічних наук, викладач кафедри змісту та методик навчальних предметів ТОКІППО
oleh71kolod@gmail.com

ПРОБЛЕМИ ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПІДВИЩЕННЯ ФАХОВОГО РІВНЯ УЧИТЕЛІВ «ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ» І «ТЕХНОЛОГІЙ» В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ

Актуальність та постановка проблеми. Про необхідність реформування системи загальної середньої освіти України, підвищення її якості та конкурентоспроможності у світі свідчить низка документів: Закон України «Про освіту», Концепція «Нова українська школа», державні стандарти та ін.

Однією з найактуальніших проблем сучасної української освіти, обумовленою у вищезазначених документах, є підготовка компетентного учня, який буде здатен реалізувати свої освітні надбання у процесі життєдіяльності. Серед ключових компетентностей, які необхідно сформувати й розвивати в учнів, виокремлено компетентності у галузі техніки і технологій. З-посеред інших пріоритетне місце у підготовці технічно та технологічно компетентної

особистості у закладі загальної середньої освіти (ЗЗСО) посідають учителі навчальних предметів «Трудове навчання» та «Технології».

Аналіз останніх досліджень. Проблеми реформування та модернізації сучасної технологічної освіти тією чи іншою мірою висвітлені в наукових доробках: О. Авраменка, А. Вербицького, А. Грітченка, Д. Кільдерова, О. Коберника, М. Корця, В. Кузьменка, В. Курок, В. Мадзігона, Т. Мачачі, Л. Оршанського, В. Сидоренка, Н. Слюсаренко, В. Стешенка, А. Терещука, Г. Терещука, С. Ткачука, В. Титаренко, В. Юрженка та ін.

Метою статті є окреслити проблеми розвитку технологічної освіти в ЗЗСО України, які виникли сьогодні, та визначити шляхи їх розв'язання.

Виклад основного матеріалу. Науковці зазначають, що, окрім високого рівня педагогічної, психологічної, емпатійної культури, відповідних моральних рис, однією з найважливіших вимог до особистості вчителя трудового навчання (технологій) є наявність таких професійних якостей, як: творчість, загальна освіченість й ерудованість; обізнаність щодо науково-методичних особливостей предмета викладання; здійснення навчально-виховної роботи на засадах поваги до особистості учня; володіння інноваційними методиками та методами навчання, технологіями обробки матеріалів; компетентність щодо використання народних ремесел, декоративно-прикладного мистецтва, етнодизайну; уміння працювати у комп'ютерно орієнтованому інформаційному середовищі [2; 3; 4].

Однак, як свідчать реалії життя, матеріали публікацій та інформація, отримана від учителів трудового навчання (технологій) під час курсів підвищення кваліфікації в Тернопільському ОКІППО, на шляху вчителя до надання учням якісної технологічної освіти та підвищення власного фахового рівня існує безліч проблем. З-посеред них можна виокремити такі:

– невідповідність один одному законодавчих документів. Так, для поділу класів на групи необхідно керуватися нормативами, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 20 лютого 2002 р. № 128, згідно з яким поділ відбувається за наявності у класі більше 27 учнів для міських шкіл та більше 25 – для сільських. А відповідно до чинних норм ДСанПіН 5.5.2-008-01 та наказу МОН України від 13 серпня 2007 р. № 730 «Про затвердження Правил безпеки під час занять у навчальних і навчально-виробничих майстернях навчальних закладів системи загальної середньої освіти» навчальна майстерня розрахована на 13–15 робочих місць [6, с. 3]. Така ситуація створює значні перешкоди для якості викладання предметів освітньої галузі «Технології» та створення безпечного освітнього середовища;

– внутрішньопредметні: недостатня кількість годин на вивчення навчального предмета «Трудове навчання» у 7–9 класах (1 година на тиждень) і приналежність навчального предмета «Технології» до обов'язково-вибіркових предметів у 10–11 класах; занадто велика кількість обов'язкових для виконання проєктів у 5–8 класах [7] (більшість учнів не встигає повноцінно виконати усі завдання, які необхідно виконати для створення проєкту, що унеможливорює якісне формування проєктно-технологічних компетентностей); зношеність та моральна застарілість обладнання навчальних майстерень; недосконалість

програми предмета «Трудове навчання» (відсутність змісту та критеріїв оцінювання учнів та ін.); відсутність контролю відповідності результатів навчання здобувачів освіти, які завершують здобуття базової середньої (у 9 класі) з предмета «Трудове навчання» та повної загальної середньої освіти (в 11 класі) з предмета «Технології», вимогам Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти;

– внутрішньошкільні: окремі керівники навчальних закладів вважають, що учитель трудового навчання – це майстер-умілець, здатний відремонтувати вікна, двері, парти та інше устаткування; організатор господарських робіт, у тому числі той, хто опорядковує разом із учнями територію школи; оздоблювач приміщення різьбленими та вишитими виробами тощо. При цьому мало уваги звертають на якість викладання навчального предмета. Тільки у деяких ЗЗСО з варіативної складової виділяють години для вивчення навчального предмета «Креслення», зміст якого є невід’ємним складником формування проєктно-технологічних компетентностей учнів. За відсутності дипломованого учителя трудового навчання години, виділені на викладання цього предмета, часто перерозподіляють між трьома і більше учителями інших предметів. І не факт, що ці ж учителі будуть наступного навчального року знову навчати трудового навчання. За такої умови учителі-сумісники, які викладають цей предмет тимчасово, не вважають за потрібне (не зацікавлені) розвивати свої компетентності у царині технологічної освіти. Відомі також випадки, коли учителі, не зорієнтувавшись щодо вимог нормативної бази, навчають предмета за застарілою, уже не чинною, навчальною програмою. З метою економії електроенергії, коштів і зменшення нещасних випадків через порушення безпеки праці окремі директори та учителі, замість ремонту та налагодження, часто складають акти про списання несправного устаткування навчальних майстерень;

– особисті: низька заробітна плата вчителя призвела до неспроможності забезпечення науково-методичною літературою, комп’ютерною технікою; відсутність умов та часу для самоосвіти. У позаурочний час більшість педагогів сільських шкіл займається веденням присадибного господарства, а міських – з метою додаткового заробітку, наданням послуг у сфері обслуговування населення чи торгівлі. Усі зазначені чинники негативно впливають на підвищення фахової майстерності;

– соціальні: багато хто з батьків не бажає виділяти навіть незначні кошти на придбання спецодягу чи матеріалів для виготовлення виробу через те, що не вважають навчальні предмети «Трудове навчання» та «Технології» дуже необхідними для освіченості власної дитини.

Висновки. Аналіз ситуації, яка склалася на сьогоднішній день в освітній галузі «Технології», показує, що всі вище окреслені проблеми тісно взаємопов’язані. Насамперед такий стан справ залежить від політичної волі та світогляду державних службовців КМУ та МОНУ, які, не зважаючи на дефіцит в країні професіоналів технічних (у т.ч. інженерних) спеціальностей депопуляризували технологічну освіту в ЗЗСО. Відповідно окремі керівники навчальних закладів і учителі не приділяють належної уваги формуванню

проектно-технологічних компетентностей учнів, які, не маючи позитивної мотивації, не зацікавлені в отриманні техніко-технологічної грамотності.

Для вирішення проблем, порушених у змісті публікації, доцільними будуть такі заходи:

- вжити заходів щодо забезпечення освітнього процесу за принципом «один учень – одне робоче місце»;
- скоректувати програмно-методичне забезпечення предметів освітньої галузі «Технології» відповідно до освітніх держстандартів з врахуванням передового досвіду найбільш продуктивних світових освітніх систем, у яких для реалізації змісту технологічної освіти передбачено 3–10 годин на тиждень (два-три предмети) [5, с. 15; 6, с. 3];
- стимулювати підвищення рівнів якості і результативності навчання школярів та роботи учителя, оснастивши навчальні майстерні типовим сучасним обладнанням і засобами контролю рівня розвитку проектно-технологічних компетентностей учнів, які завершують здобуття базової середньої та повної загальної середньої освіти;
- законодавчо унеможливити часту зміну учителів предметів «Трудове навчання» та «Технології»;
- проводити профорієнтаційну роботу з учнями та роз'яснювальну з їхніми батьками щодо необхідності та перспективності технологічної освіти.

Отож вважаю, що подальші розвідки щодо дослідження порушеної проблеми можуть бути спрямовані на обґрунтування необхідності розроблення концепції технологічної освіти в Україні.

Література

1. Звернення учасників Всеукраїнського науково-практичного форуму «Трудове навчання та технології в контексті розвитку проекту «Нова українська школа» до міністра освіти і науки України та президента академії педагогічних наук України. *Трудова підготовка в рідній школі*. 2019. № 2. С. 2–3.
2. Карандій В. А. Лист щодо методичних рекомендацій про викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти в 2019/2020 навчальному році. *Трудова підготовка в рідній школі*. 2019. № 3. С. 4–7.
3. Кільдеров Д. Е. Концептуальні підходи до розвитку трудового навчання: стан та перспективи. *Трудова підготовка в рідній школі*. 2017. № 2. С. 3–5.
4. Курок В. П., Благомислов О. С. У пошуках змісту трудового навчання учнів нової української школи. *Трудова підготовка в рідній школі*. 2018. № 1. С. 12–14.
5. Шурина О. Формування творчої особистості майбутніх учителів технологій в умовах інформаційно-освітнього середовища. *Трудова підготовка в рідній школі*. 2017. № 4. С. 21–24.
6. Юрженко В. В. Ще раз про проектний, комплексний, феноменологічний метод. *Трудова підготовка в рідній школі*. 2017. № 2. С. 12–18.